

3. juni 2013

Afskedsforelæsning den 24. maj 2013

[Med senere rettelser, som er tilpasset de overheads, der blev vist ved forelæsningen. Der er også rettet enkelte småfejl. Bemærk, at dette manuskript ikke er til videnskabelig publicering, da der mangler fodnoter med videnskabelige referencer. Manuskriptet må dog gerne kopieres eller vises til andre, hvis der udtrykkeligt gøres opmærksom på det, som står i denne kantede parentes. Understregningerne i teksten viser de ord, jeg lagde tryk på i min forelæsning.]

Valgdynamik og valgprognoser ved FV11

Oversigt

1. Introduktion.
2. Ensartet sving
3. Den kulturelle forklaring
4. Politiske meningsmålinger
5. Valgaftensprognoser
6. Hvad sker der ved næste valg?

1 Introduktion

Min afskedsforelæsning i dag går ud på at vise, at man ud fra et videnskabeligt kendskab til den dynamik, som gælder ved de fleste valg, kan lave ganske gode valgprognoser. Det vil jeg illustrere med analyser og prognoser ved tidligere valg, men særlig med vægt på det seneste folketingsvalg i 2011.

Som ung mand havde jeg tænkt mig, at jeg skulle være ingeniør lige som min far, fordi jeg var god til matematik og kunne lide at lege med klodser da jeg var lille. Efter gymnasiet startede jeg også på den "Den polytekniske læreanstalt" for at læse til bygningsingeniør. Jeg fandt dog hurtigt ud af, at der var for meget mandehørm og alt for få piger, så jeg sagde farvel til de eksakte videnskaber og valgte i stedet i 1963 at læse på det nye sociologi-studium i København.

Som I kommer til at høre, fandt jeg dog efterhånden ud af, at samfundsvidenskab godt kan være en ganske eksakt videnskab med anvendelse af matematiske modeller. Her kan jeg både takke nogle lærere på sociologi-studiet, Erik Høgh og Georg Rasch, for den oprindelige inspiration, samt Ole Borre og Jørgen Elklit for den videre inspiration og støtte til mine geografiske analyser, efter jeg kom til Institut for statskundskab for mere end 40 år siden. På et tidspunkt blev jeg af Jørgen Goul Andersen også inddraget i de regelmæssige spørgeskemaundersøgelser efter hvert valg, hvor jeg fik lejlighed til at udvikle modeller for, hvordan de enkelte vælgere stemmer.

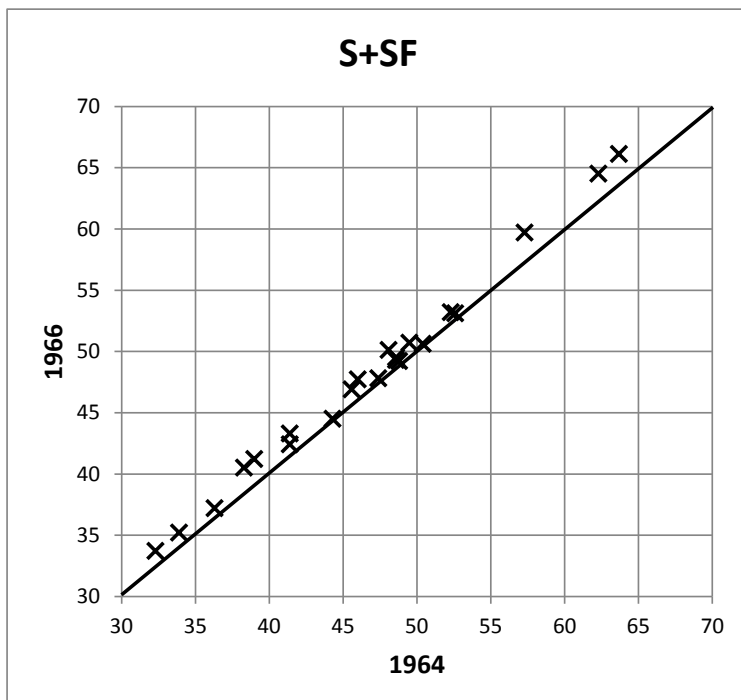
2 Ensartet sving

Erik Høgh var min lærer i sociologisk metode. Han var jurist og i øvrigt kendt for sin særlige evne til at træde på folks ømme ligtorne. Det endte også med, at min årgang af sociologi-studerende lagde sag an mod ham på grundlag af "urimelighedsrapporten" som anklagede ham for løftebrud og for at sælge de studerendes arbejder via sit konsulentfirma. Man kan sige, at han på den måde var forud for sin tid. For mig var han en meget inspirerende underviser, og jeg kom til at tilhøre hans hof af særligt udvalgte studerende. Vi fik at vide, at vi havde en blændende fremtid foran os, når sociologerne i fremtiden ville blive de toneangivende i samfundet.

Efter det såkaldte "arbejderflertal" ved folketingsvalget i 1966, hvor Socialdemokratiet fik mandatflertal sammen med SF (og støtte fra nordatlantiske mandater), fik Erik Høgh den idé, at han ville starte en gruppe af studerende, som skulle analysere og forklare valgresultatet. Jeg blev udvalgt til at løse "det økologiske inferens problem". Det går, populært sagt, ud på at bryde valghemmeligheden ved at beregne, hvordan de enkelte vælgere stemmer alene ud fra den officielle valgstatistik. Problemet var desværre kendt for at være uløseligt, og der var enighed om, at et hvert forsøg på at løse det ville være en alvorlig fejlslutning. Erik Høgh mente derfor, det ville være en passende opgave for mig. Det tog mig 20 år at finde en nogenlunde acceptabel løsning på problemet, men det er en anden historie end den, jeg vil fortælle i dag.

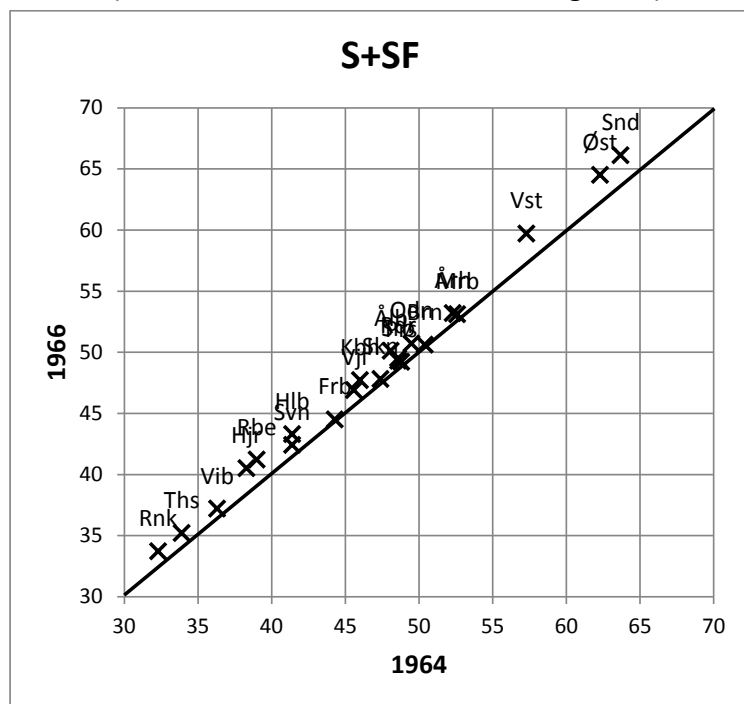
I forbindelse med, at jeg fik tildelt min umulige opgave, viste Erik Høgh mig en stærkt provokerende tegning, som jeg i figur 1 har prøvet at rekonstruere ud fra hukommelsen og gammel valgstatistik. Tegningen viser ændringen i tilslutning i procent til Socialdemokratiet plus SF i de enkelte valgkredse fra folketingsvalget i 1964 til folketingsvalget i 1966.

Figur 1. Ensartet sving for S+SF i valgkredse fra FV 1964 til FV 1966

Jeg blev stærkt overrasket. Jeg havde lige for få år siden forladt de eksakte videnskaber, og jeg troede, at jeg skulle indhulle mig i sociologiske diskussioner i café-miljøet i det indre København. Og så blev jeg præsenteret for noget, som nærmest lignede resultatet fra et fysik-forsøg, med data-punkter, der lå næsten som perler på en snor. I Figur 2 har jeg sat etiketter oven over de enkelte datapunkter, som viser navnene på valgkredsene.

Figur 2. Ensartet sving for S+SF fra FV64 til FV66
(med forkortet etikette for hver valgkreds)

For eksempel har krydset længst til højre etiketten "Snd", hvilket står for den gamle "Søndre Storkreds" i Københavns Kommune. Den sorte streg er en identitetslinje, og hvis krydset for Søndre Storkreds lå lige på denne linje, ville der have været tale om, at S+SF i denne storkreds uændret fik ca. 64 pct. af stemmerne i 1966. Men nu ligger krydset i 1966 ca. 2 pct. højere på ca. 66 pct. af stemmerne. Samtlige andre punkter viser, at der også er mindre fremgange til S+SF i størrelsesordenen fra 0,2 til 2,4 pct. med en gennemsnitlig fremgang på 1,5 pct. Der er altså omtrent den samme lille fremgang til S+SF lige fra Ringkøbing til København. Fænomenet kaldes "ensartet sving" og er almindeligt forekommende i en række lande.

Erik Høghs kommentar var (som jeg husker den efter 47 år): "det viser hvor gode de danske vælgere er til at kommunikere indbyrdes og reagere på samme måde på tværs af hele landet". Den bemærkning har jeg tænkt meget over i flere årtier, og jeg er kommet frem til, at jeg ikke er enig i Erik Høghs udlægning.

Endnu mere overaskende for mig var ændringen i tilslutningen til SF-alene, som vist i figur 3 og med etiketter over datapunkterne i figur 4. Mens det tidligere viste "svingdiagram" for S+SF viser omtrent samme fremgang i alle valgkredse, viser svingdiagrammet for SF-alene proportional fremgang, hvor partiet bliver omtrent fordoblet i hver valgkreds. For eksempel viser punktet for Ålborg, at mens SF i 1964 fik ca. 5 pct. fik partiet nu i 1966 ca. 10 pct., altså en fordobling. Tilsvarende fik alle da andre storkredse også ca. en fordobling i SF-tilslutning.

The scatter plot, titled "SF", displays the relationship between the years 1964 (x-axis) and 1966 (y-axis). The axes range from 0 to 30, with major grid lines every 5 units. A solid diagonal line represents the identity line (y=x). A dashed line represents a linear regression fit to the data points. The data points are open circles, showing a strong positive correlation, with some points deviating from the identity line, particularly at higher values.

1964	1966
1.5	3.5
2.0	4.5
2.5	5.5
3.0	6.5
3.5	7.5
4.0	8.5
4.5	9.5
5.0	10.5
5.5	11.5
6.0	12.5
6.5	13.5
7.0	14.5
11.0	21.5
12.0	23.0
14.0	25.5

SF

Label	1964 (x)	1966 (y)
Rm	1.5	4.0
Bm	2.0	5.0
Brn	2.5	6.0
Sln	3.0	7.0
Mch	3.5	8.0
Arb	4.0	9.0
Kbh	4.5	10.0
Vst	11.0	21.0
Ost	12.0	23.0
Spd	14.0	25.0

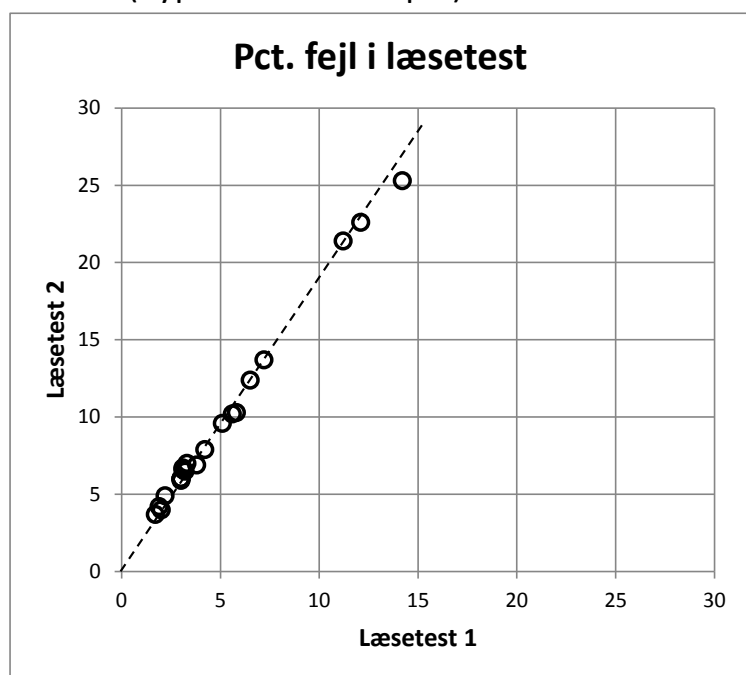
Figur 5. Ensartet proportional tilbagegang i valgkredse for DKP
fra 1964 til 1966

Men især konsulentarbejdet havde inspireret han til at udvikle nye matematiske modeller for såkaldt "specifikt objektiv" måling, som havde særlig samfundsvidenskabelig anvendelse. På grundlag af banalt simple aksiomer som "en sammenligning skal være uafhængig af det, som ikke vedrører sammenligningen" havde han matematisk udledt en klasse af målemodeller, som var både en nødvendig og tilstrækkelig betingelse for objektiv sammenligning.

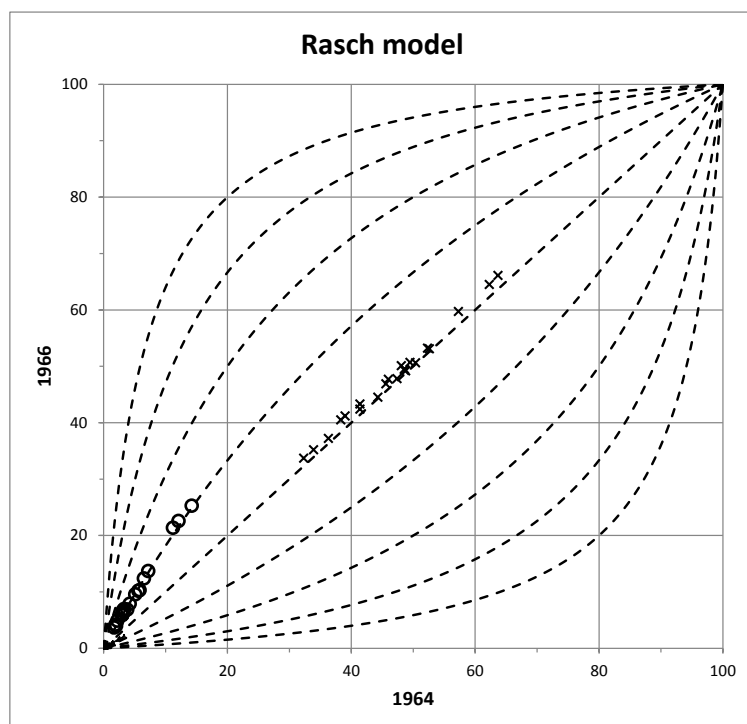
Figur 6 viser et simpelt hypotetisk eksempel, som muliggør objektiv sammenligning af skoleelevers læsefærdigheder.

Figur 6. Sammenligning af skoleelevers fejl i to læsetests
(hypotetisk eksempel)

En klasse med 22 skoleelever bliver sat til at oplæse to tekster af forskellig sværhedsgrad, en let tekst (læsetest 1) og en svær tekst (læsetest 2). I hver test tæller om man op, hvor mange ord eleven læser forkert ud af samtlige ord. I den svære test får eleverne i dette eksempel ca. dobbelt så mange fejl, som i den lette test. Men dette betyder, at forholdet mellem to elevers fejl forventes at være det samme uanset hvilken test man anvender. Sammenligningen mellem to elevers læsefærdigheder er altså uafhængig af hvilken test, der anvendes, og dermed objektiv i Rasch's forstand. Den proportionale sammenhæng forventes dog ifølge Rasch-modellen at bryde sammen med meget dårlige læsere. Hvis man for eksempel begår 60 pct. fejl i den første test, kan man jo ikke begå 120 pct. fejl i den anden test. Der er en logisk tvingende "loft-effekt" som skaber en mere krum sammenhæng, som vist i figur 7.

Figur 7. Rasch-model for sammenligning af to læsetests
(eller for ændret tilslutning til et parti mellem to valg)

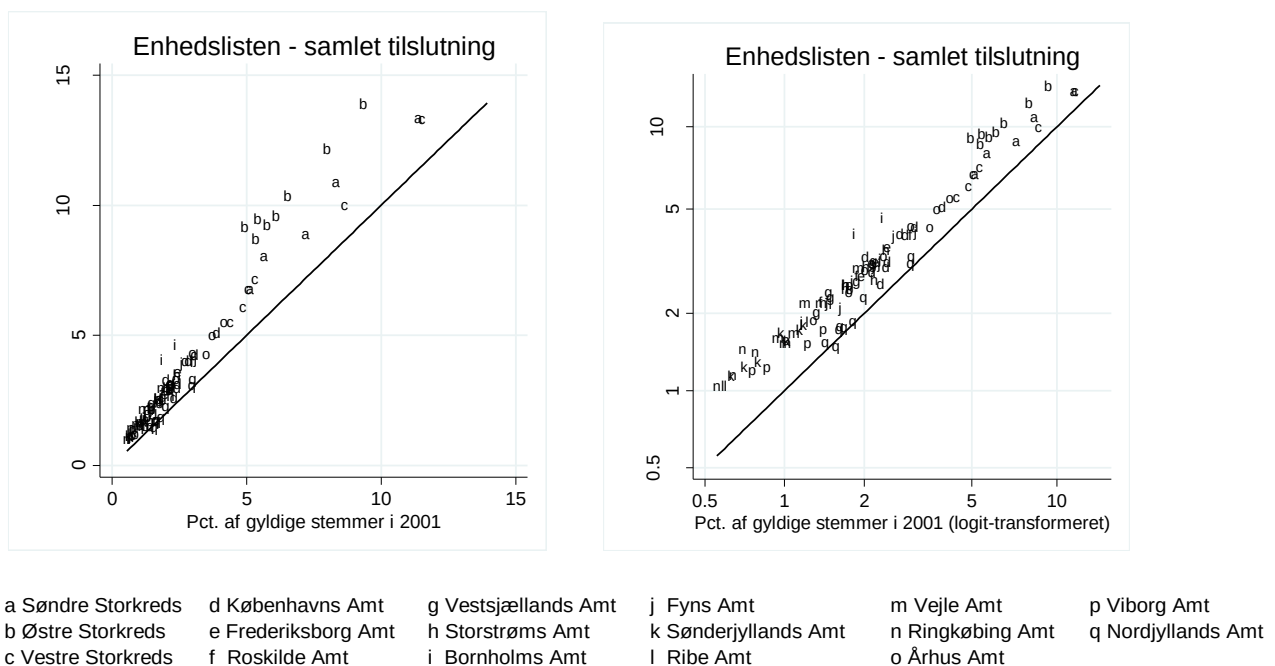
Den opmærksomme tilhører vil have bemærket, at datapunkterne for de to hypotetiske læsetests i Figur 6 er de samme som dem i svingdiagrammet for SF i figur 3. I figur 7 er indlagt både data-punkterne for SF og for S+SF. Rasch-modellen kan nemlig også bruges til at beskrive valg-dynamikken ved ensartet sving både for store og små partier eller (med god tilnærmelse!) for både store og små parti-grupper. Ensartet sving i Rasch-modellens forstand for både små og store partier forekommer som nævnt i en række lande, og er altså et universelt fænomen.

Lige som forholdet mellem to skolelevers fejl er den samme, uanset hvilken test der benyttes, er forholdet i partitilslutning med Rasch-modellen den samme mellem to valgkredse, uanset hvilket valg man ser på. Rasch-modellen bliver dermed også en model for fastholdelse af geografiske forskelle over tid. Hvis man vælger, at Rasch-modellen skal være en model for ensartet sving betyder ensartet sving altså, at de politiske kontraster fastholdes mellem valgkredsene. Det fortolker jeg, som at de politiske modsætninger hverken bliver større eller mindre, når der forekommer ensartet sving. Det, som bevæger partiernes tilslutning, er altså ikke interessemodsatninger. Med hvad er det så?

3 Den kulturelle forklaring

Figur 8 viser et eksempel på en simpel grafisk metode til at undersøge, om der forekommer ensartet sving ved hjælp af såkaldt "procent-massage".

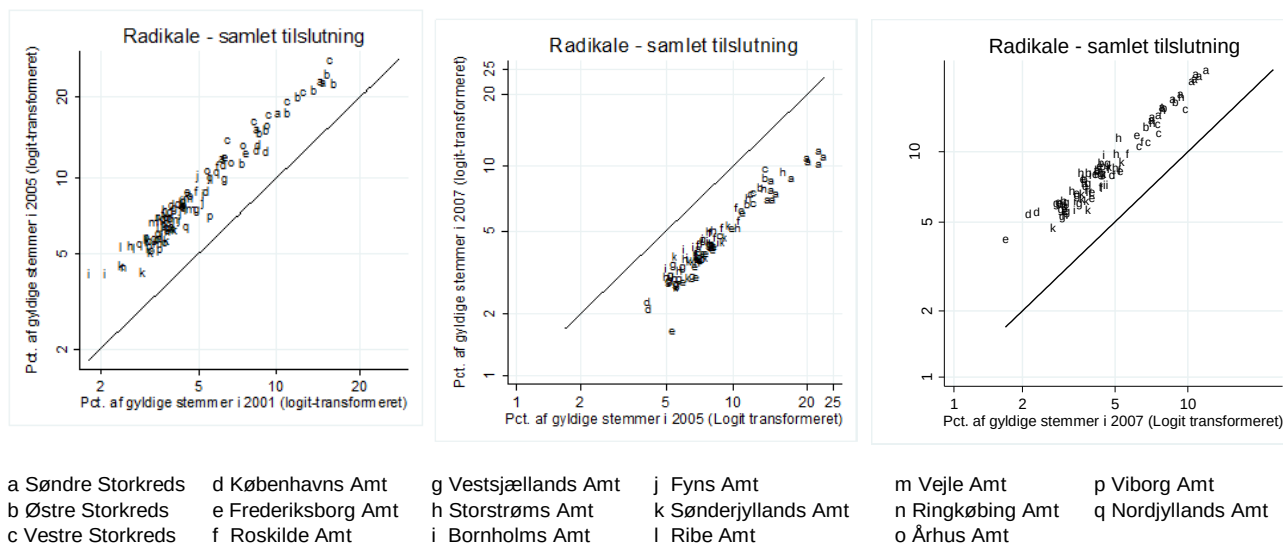
Figur 8. Ensartet sving før og efter procent-massage (Enhedslisten 2001-2005)

Det er de samme datapunkter, der er vist i begge grafer i figur 8. Der er bare sket det i grafen til højre, at de små procenter er trukket ud, mens de høje procenter er presset sammen (ved hjælp af den såkaldte logit-transformation). Det betyder, at alle de krumme linjer vi så før i figur 7 bliver til rette linjer, som er parallelle med identitets-linjen. Vi ser således, at tendensen til proportional ændring for Enhedslisten i den venstre graf i figur 8 bliver til en sammenhæng i den masserede graf til højre, som er tæt ved at være parallel med identitetslinjen. Vi kan også bedre se nogle små, systematiske afvigelser fra ensartet sving i den højre masserede graf. For eksempel kan der ses en lidt større fremgang for Enhedslisten i Østre Storkreds (angivet med bogstavet b). Den lidt større fremgang for enhedslisten i Østre Storkreds kan sikkert forklares med, at det var her, at den populære Pernille Rosenkrantz-Theil stillede op for EL. Og tilbagegangen i Nordjyllands Amt (angivet med q) kan forklares med, at den ligeledes populære "grand old man" Frank Aaen ikke længere stillede op i Nordjylland.

Figur 9 viser den radikale rutschebane-tur over de seneste fire folketingsvalg med anvendelse af masserede procenter. Fra 2001 til 2005 fik Radikale stærk ensartet fremgang fra 5,2 til 9,2 pct., hvilket kan forklares med, at partiet uden vaklen og med svingende håndtaske stod op mod Fogh-regerings indvandrerskeptiske politik. Så meget mere bitter var den ensartede nedtur i 2007 til 5,1 pct. efter det kom frem, at den radikale leder, Marianne Jelved, gik efter statsministerposten. På det tidspunkt var Margrethe Vestager dog allerede blevet valgt til ny radikal partileder, og hun fik stærk, ensartet fremgang for Radikale igen i 2011 til 9,5 pct. på løftet om at hun ikke ville være statsminister, hvis bare hun til gengæld kunne bestemme det hele. Sådan blev det bare.

Figur 9. Den radikale rutschebane-tur fra 2001 til 2011

Igen ser vi den særlige valgdynamik, hvor alle kredse først giver ensartet fremgang, dernæst ensartet tilbagegang og derefter igen ensartet fremgang.

For mig er der kun én mulig forklaring. Jeg tror ikke på Erik Høgs forklaring, at der skulle være tale om en slags aftalt spil gennem intensiv kommunikation mellem vælgergrupperne. Jeg tror i stedet at vælgerne på forhånd har nogle meget stabile fælles værdier om hvad der fundamentalt set, er godt eller dårligt. Disse værdier er opbygget gennem generationer, og skaber nu ensartede reaktioner på tværs af de ligeledes stabile interessemodsætninger. Det er det jeg kalder "den kulturelle forklaring", hvor kultur defineres netop ved de fælles værdier. En medvirkende faktor er her, at partierne er forsigtige med at pirre til interessemodsætninger og i stedet prøver at tale til de fælles værdier – et fænomen jeg vil kalde "konsensus-illusionen". Forklaringen er, at aktiverede interessemodsætninger kun skaber et 0-sums spil hvor man taber i den ene lejr, hvad man vinder i den anden. Hvis man i stedet kan overbevise vælgerne om, at man vil alle "det fælles bedste", kan man hente stemmer fra alle vælgergrupper. Men det er ikke nemt.

Vi har altså på den ene side den sovende tiger – interessemodsætningerne – hvor politik, som Erik Ramussen udtrykker det, er "fastsættelse og fordeling af værdier med gyldighed for et samfund". På den anden side har vi så det glade budskab – konsensus-illusionen – hvor politik går ud på at fremstille sine særinteresser, som om de er til det fælles bedste, hvilket de jo også kan være i det heldigste tilfælde.

Figur 10 Hvad er politik?

Interessemodsætninger
"Politik er fastsættelse og fordeling af værdier med gyldighed for et samfund" Erik Rasmussen
Konsensus-illusion
"Politik går ud på at fremstille sine særinteresser som om de er til det fælles bedste" Søren Risbjerg Thomsen

En vigtig forudsætning for ensartet sving er yderligere, at de centrale landspolitiske aktører, som det gælder ved nationale valg, har omtrent den samme eksponering til alle vælgergrupper. Der er modsat, hvad der gælder for eksempel ved kommunalvalg, hvor de lokale politikere fra det samme parti kan have forskellige dagsordener i de forskellige kommuner, og derved skabe mindre ensartet sving fra valg til valg.

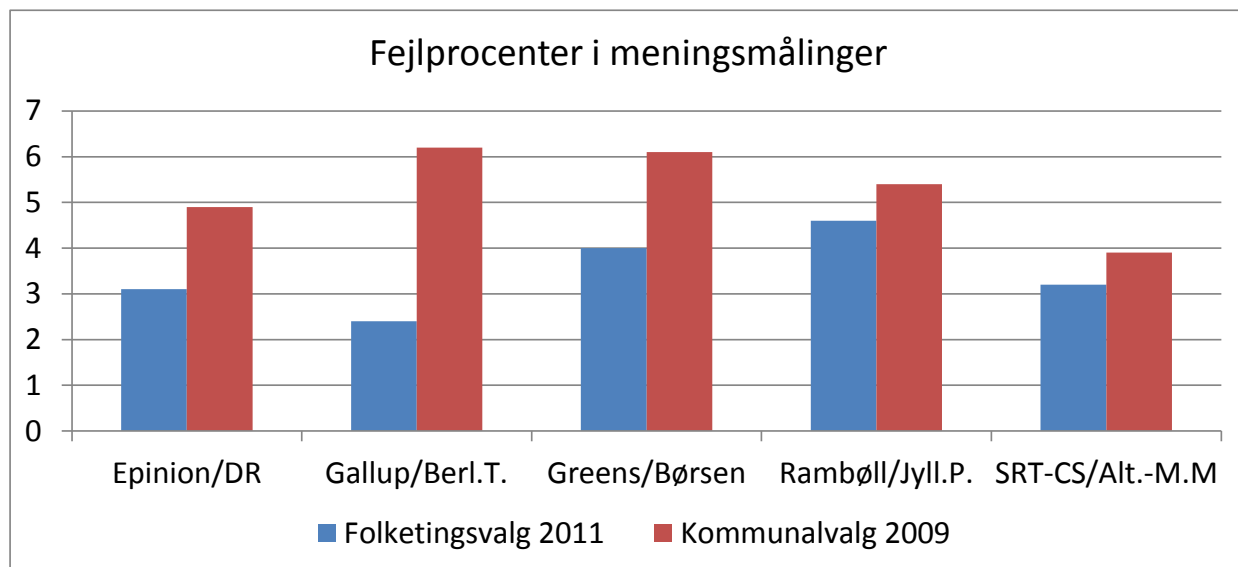
Ensartet sving forekommer ikke alene på tværs af geografiske områder, men også på tværs af andre sociale grupper. Som vi skal se, kan denne udbredte forekomst af ensartet sving være med til at give gode prognoser både i meningsmålinger imellem valg og på selve valgaftenen.

4 Politiske meningsmålinger (for, hvordan ville vælgerne stemme, hvis der var valg)

Der kan siges meget dårligt om politiske meningsmålinger. De data, som samles ind, er ofte meget skæve på grund af dårlige muligheder for at skabe repræsentativitet. Det kan skyldes utilstrækkeligt stikprøve-design, eller at vælgerne i stigende grad nægter at medvirke i spørgeskemaundersøgelser.

Det mærkelige er, at især meningsmålinger for nationale valg har overraskende god kvalitet – i nogen grad i modsætning til, hvad der gælder for meningsmålinger ved kommunale valg. Det fremgår af figur 11, som viser lavere fejlprocenter for folketingsvalg end for kommunalvalg. Fejlprocenten måles ved den procent af samtlige stemmer, der skal flyttes i meningsmålingen for at få det faktiske landsresultat.

Figur 11. Forskellig kvalitet i meningsmålinger for henholdsvis folketingsvalg og kommunalvalg. Fejlprocenter i forhold til det faktiske landsresultat

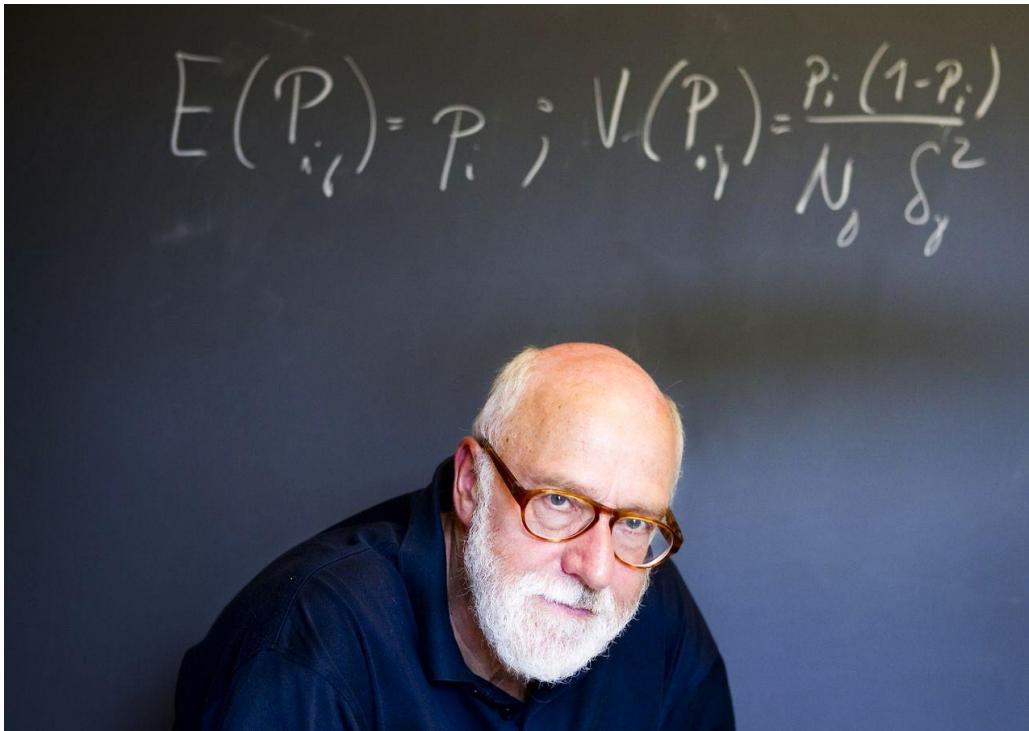

Hvorfor er det nemmere at forudsige folketingsvalg end kommunalvalg? Det kan forklares med førnævnte tendens til ensartet sving ved nationale valg. Hvis alle sociale grupper reagerer ensartet gør det ikke så meget, at stikprøven er skævt sammensat, hvis man blot foretager det, man kalder "politisk vejning" på grundlag af det gamle valgresultat. Hvis der for eksempel kun er halvt så mange, som siger, at de stemte på Dansk Folkeparti ved det gamle valg, end der faktisk var, lader man – med politisk vejning - disse svarpersoner tælle dobbelt ved opgørelsen af, hvordan folk vil stemme ved et kommende folketingsvalg. Man får dermed normalt en god prognose for et kommende valg.

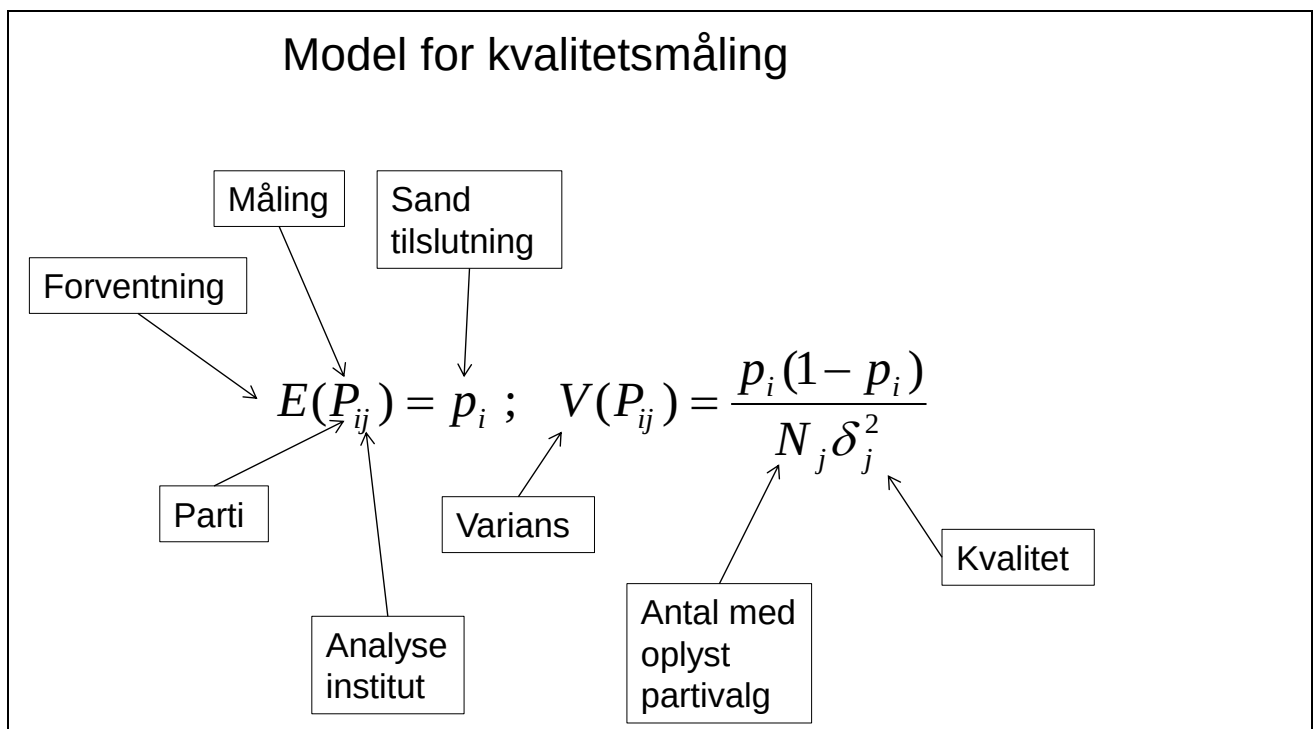
Erfaringen siger så, at man op til et folketingsvalg med en nogenlunde repræsentativ undersøgelse og med politisk vejning kommer nogenlunde tæt på det faktiske valgresultat. Forudsigelsen er dog med tilfældige udsving, der er mere eller mindre store for de forskellige analyseinstitutter. Det har jeg formuleret i en simpel matematisk model, vist i figur 12 sammen med forfatteren og forklaret i figur 13. Modellen bruges til at lave et månedligt "kvalitets-vejet" gennemsnit for Altinget.dk af de forskellige 6-7 månedlige meningsmålinger i Danmark af, hvad vælgerne ville stemme, "hvis der var folketingsvalg i morgen".

Med denne model regnes et instituts kvalitet for højere, jo mere instituttets målinger i det seneste års tid har lignet de andre institutters målinger, og i mindre udstrækning instituttets målinger i det seneste års tid har svinget tilfældigt frem og tilbage. Beregning af det enkelte instituts kvalitetsvægt er vist i figur 14.

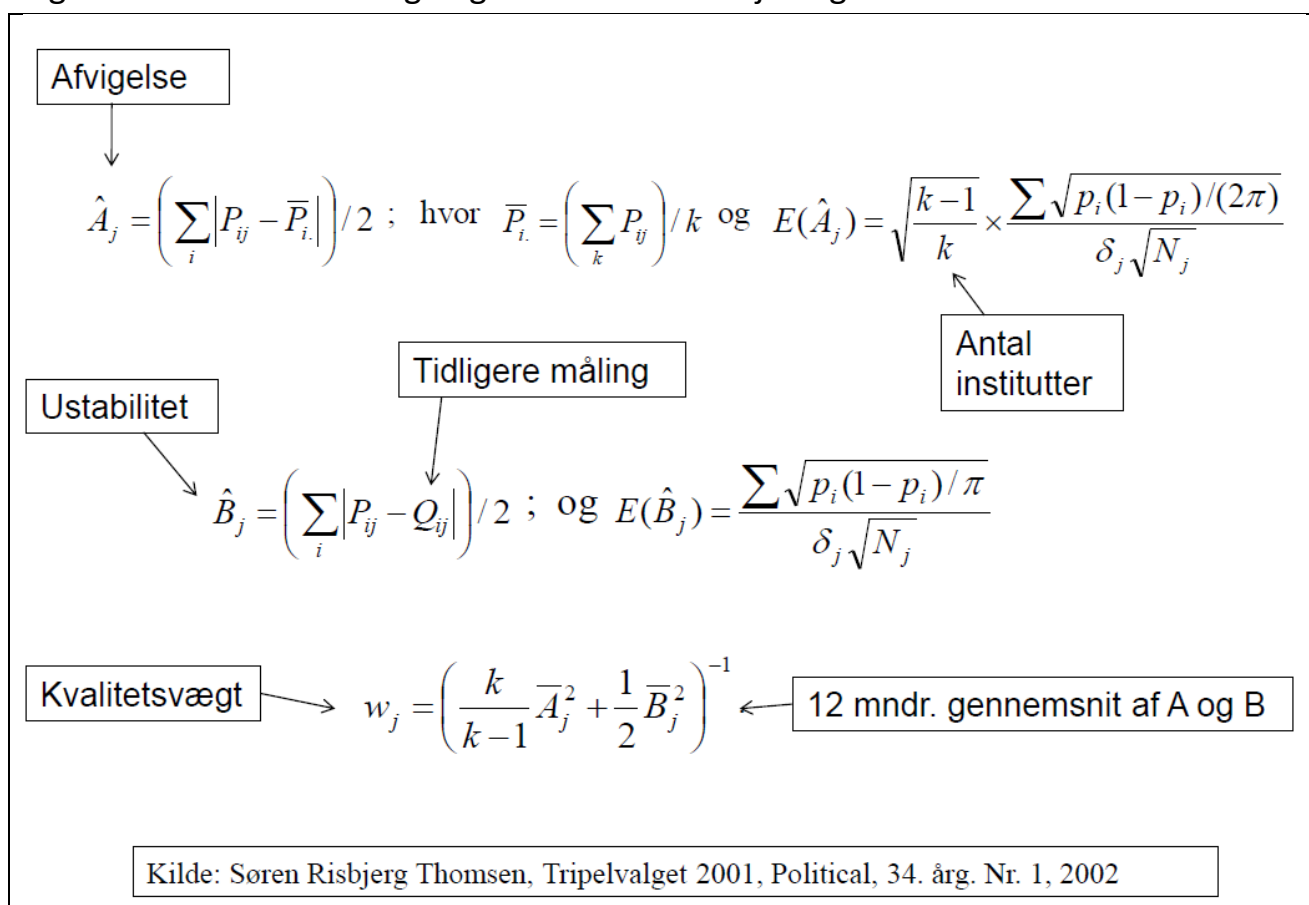
Figur 12. Formlen for meningsmålingers kvalitet, med forfatteren

Figur 13 Formlen for meningsmålingers kvalitet, forklaret

Figur 14 Formler for beregning af det kvalitetsvejede gennemsnit.

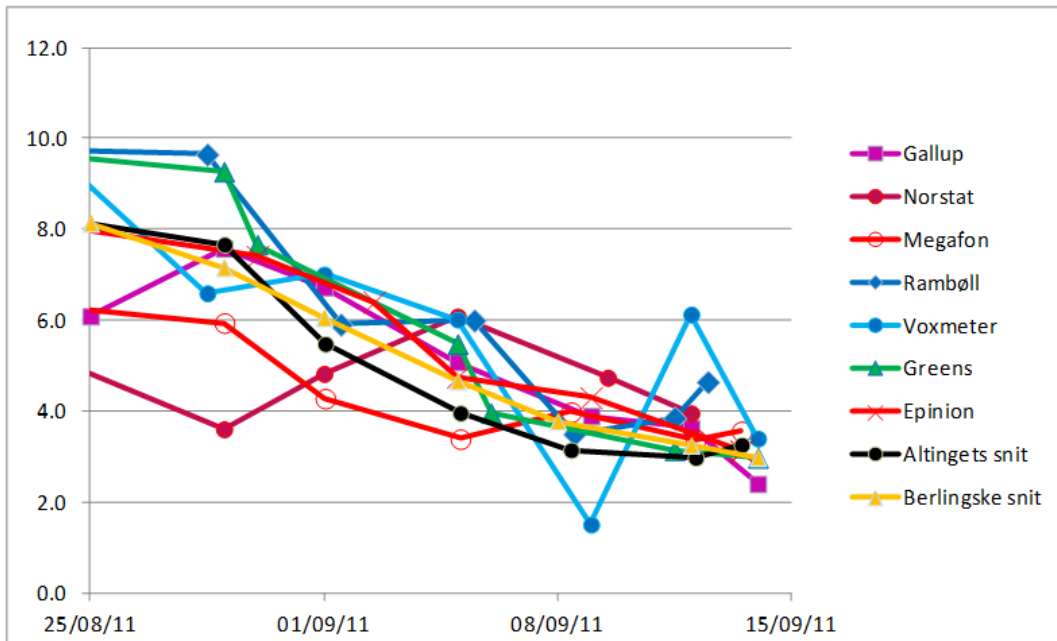

Op til et valg kan man få et "realitets-check" af metoden ved at sammenholde gennemsnittet samt de enkelte målinger med det endelige valgresultat. Det skulle gerne gå sådan, at fejlprocenten i forhold til det faktiske valgresultat bliver mindre, jo tættere man kommer på valgdatoen. (Det er der nogle analyseinstitutter, der er uenige med mig i – især hvis de rammer meget skævt).

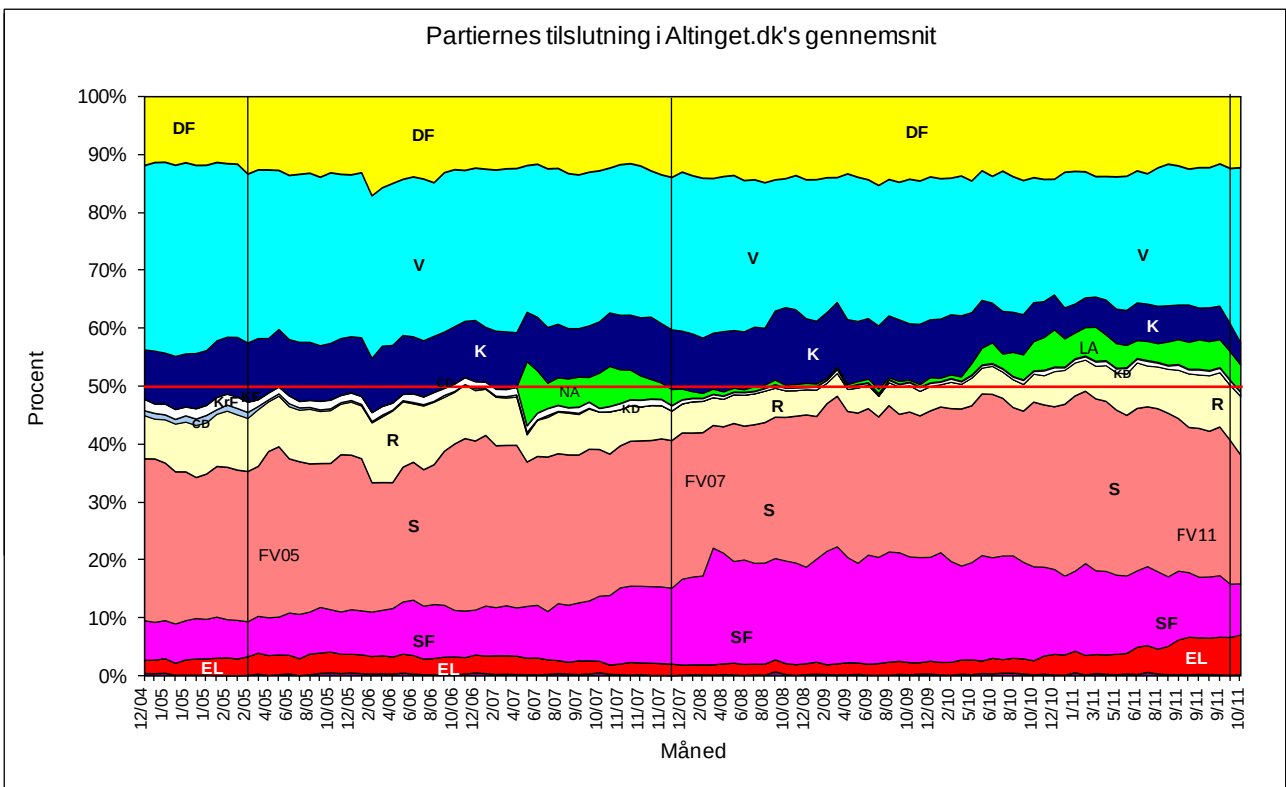
Op til valget i 2011 gik det, som det har gjort ved de sidste mange valg, sådan, at det kvalitetsvejede gennemsnit gennem valgkampen stabilt lå tæt på det endelige valgresultat (figur 15). Det var dog en torn i øjet, at et nyt konkurrerende gennemsnit fra Berlinske ved den sidste beregning lå lidt tættere på det endelige valgresultat, selvom Altinget.dk's snit i løbet af valgkampen lå lidt bedre end det konkurrerende snit. Forklaringen er nok, at jeg ikke tager højde for, at de fleste institutter gør en særlig stor indsats i den allersidste måling, som de ved, de bliver bedømt på. Jeg trøster mig så med, at det trods alt er bedre med en stabil forudsigelse i god tid før valget end blot en enkelt god forudsigelse aftenen før valget.

Figur 16 viser i øvrigt, at der var et noget uforklarligt fald i tilslutningen til rød blok fra det sidste gennemsnit til det endelige valg. Et fald, som derefter fortsatte frem til det første gennemsnit efter valget. Skyldes dette et pludseligt stemningsskift i sidste øjeblik op til valget, eller er det tegn på kvalitetsproblemer i meningsmålingerne? Jeg tror det sidste. (Op til et nyt valg er der gået så lang tid siden det gamle valg, at mange vælgere ikke kan huske, hvad de stemte ved det gamle valg, hvilket ødelægger den politiske vejning. Det omvendte gælder lige efter valget).

Figur 15 Meningsmålingernes kvalitet op til FV11. Fejlprocenter i forhold til det faktiske landsresultat.

Figur 16 Partiernes tilslutning i det løbende kvalitetsvejede gennemsnit og ved folketingsvalgene

5 Valgaftensprognoser

De to TV-stationer, DR og TV2, beregner i løbet af valgaften løbende valgprognoser på grundlag af strømmen af indløbne faktiske valgresultater, hvoraf de første kommer fra de enkelte små valgsteder. Man tager dog i begyndelsen udgangspunkt i den seneste exit-poll for ikke at få for store tilfældige udsving i de første prognoser.

Det forhold, at de to valgaftensprognoser fra henholdsvis DR og TV2 var meget forskellige i 2011, tyder på, at der også er ret så forskellige måder, at lave prognoserne på. Jeg var ved valget i 2011 involveret i DR's valgaftensprognose, så jeg ved ikke præcis hvad TV2 gjorde (selvom jeg har mine formodninger).

DR's metode bygger på en antagelse om proportionalt sving, som jeg tidligere viste gør sig gældende for mindre partier, som vi jo har i Danmark. Men den dag, vi får et meget stort parti i Danmark, frygter jeg, at DR's prognosemodel kommer til kort.

Jeg har tidligere (sammen med Jesper Søderberg og Christian Toftdahl) lavet en prognosemodel for TV2, der bygger på Rasch-modellen: Den klarede sig gentagne gange godt mod DR's valgaftensprognose; men TV2 valgte altså denne gang ikke at bruge den.

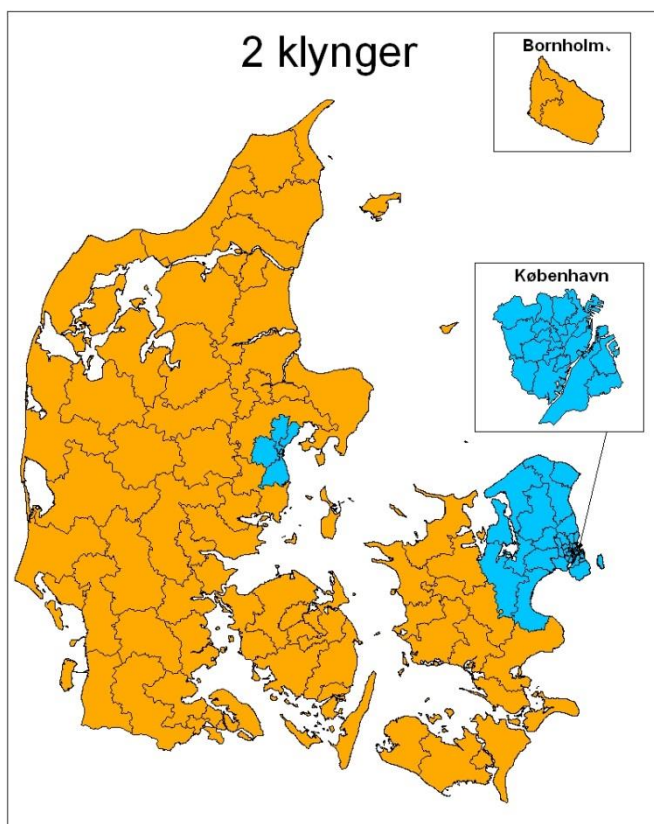
I stedet lavede jeg sammen med Jesper og Christian fremskrivningsgrundlaget for DR's valgaftensprognose. Vi har med hjælp fra Bjørn Rosengreen fra Indenrigsministeriet opbygget en stor database med tidligere valgresultater på valgstedsniveau (<http://ps.au.dk/srt/valgdata/>), som muliggør omregning af gamle valgsteder til nye valgsteder. Dette er nyttigt, når der indløber resultater fra nye valgsteder, som i prognoseberegningerne skal sammenlignes med tidligere valgresultater.

Jeg har tidligere sagt, at ensartet sving bygger på værdier, der er fælles for alle danskere. Det gælder også i meget vidt omfang, men Danmark er også delt op i lokalsamfund, der har lidt forskellige værdier. For eksempel er de traditionelle familieværdier stærkere i udkantsregionerne end i storbycentre. En god valgaftensprognose bygger derfor på en regional opdeling, som afspejler de forskellige subkulturer. Prognosemodellen fungerer på den måde, at der antages lidt forskelligt ensartet sving inden for de enkelte regioner.

For at finde frem til stabile homogene politiske regioner, er der foretaget en klyngeanalyse af ændringer fra valg til valg i landets 103 opstillingskredse gennem en længere periode fra 1979 til 2001. Det viser sig meget interessant, at klyngeanalysen finder frem til geografiske regioner, som er rumligt sammenhængende, hvilket man netop skulle forvente om politiske subkulturer. De følgende kort er udført af Malene Roed Larsen ved hjælp af et Geografisk database, som hun har været med til at opbygge.

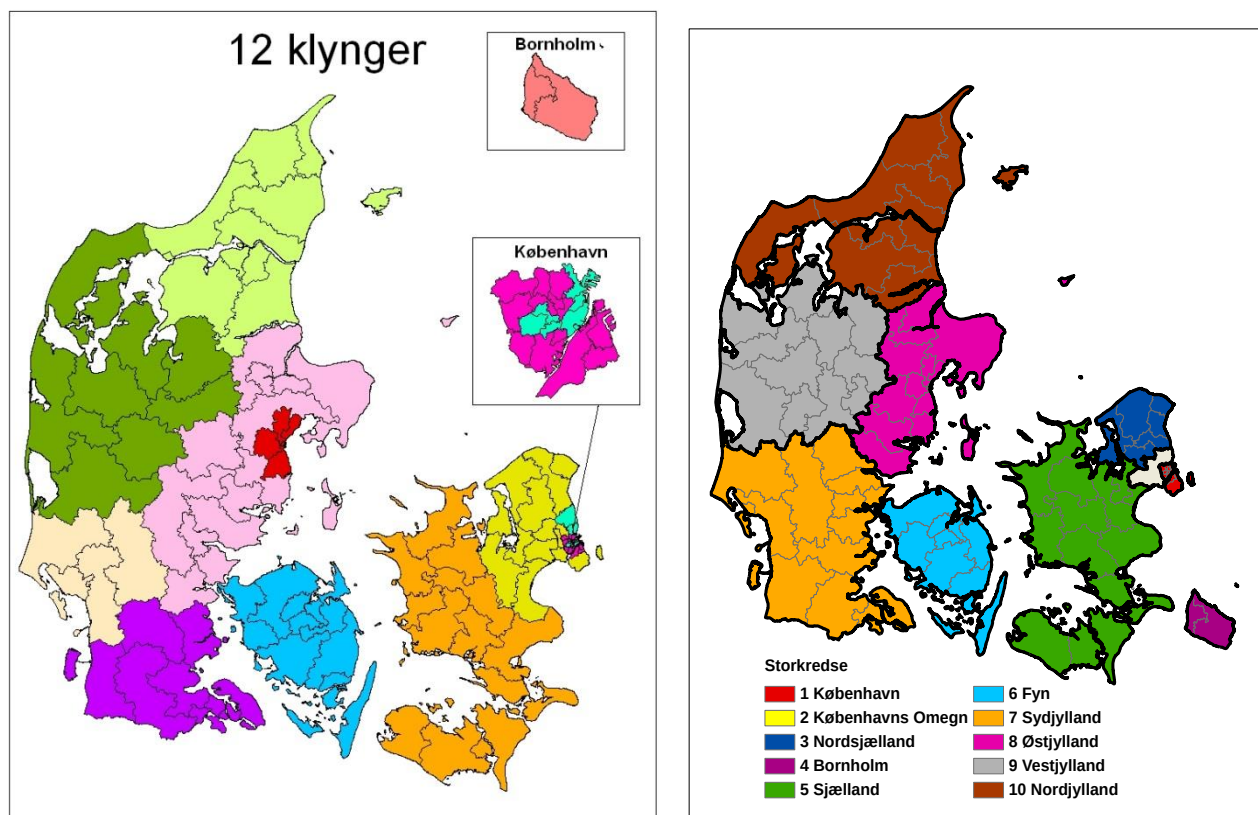
Klyngeanalysen tillader, at man selv kan vælge, hvor mange forskellige homogene politiske regioner, som analysen skal finde frem til. Hvis man gerne vil se den væsentligste kulturelle opdeling af Danmark, kan man vælge en løsning med kun to klynger. Man får derved resultatet vist i figur 17. Klyngeanalysen viser en opdeling af Danmark i et kulturelt centrum bestående af hovedstadsområdet plus Aarhus, mens den kulturelle periferi udgøres af resten af landet.

Figur 17. Politisk kulturelt centrum og periferi udskilt ved klyngeanalyse af ændringer fra valg til valg i perioden 1979-2001 med kun to klynger

For at få en mere findelt opdeling af Danmark i flere subkulturer har vi også valgt en løsning med 12 klynger, som er vist i grafen til venstre i figur 18. Grafen til højre viser den nye inddeling i 10 storkredse, der blev indført efter kommunalreformen i 2007.

Figur 18. Politiske subkulturer i Danmark udskilt ved klyngeanalyse med 12 klynger samt de 10 storkredse i den nye valgkreds-opdeling

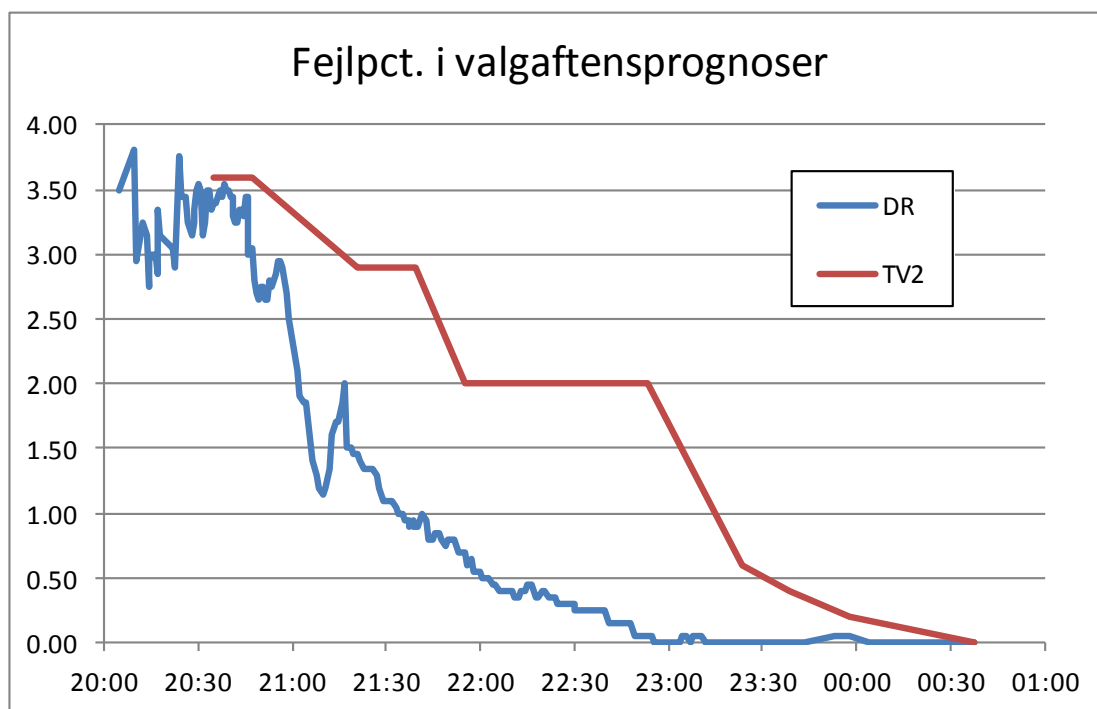
Opdelingen i politiske subkulturer svarer ganske godt til den gængse opfattelse og til forskellige lokale dialekter. Det er lidt overraskende, at Aarhus udgør sin egen kulturelle region, samt at det indre København deles op i en region, som går fra Frederiksberg over indre by og Østerbro til Gentofte og Lyngby (man kunne måske kalde den Caffé Latte regionen) og en anden region, som udgøres af resten af København kommune (Kunne man kalde den Cola-regionen?).

Opdelingen svarer endvidere i vidt omfang til den nye valgkredsopdeling i 10 storkredse. Af praktiske grunde vælges de 10 storkredse derfor som regioner i DR's valgaftensprognose. Det hænger også sammen med, at der opstilles forskellige kandidater i storkredsene.

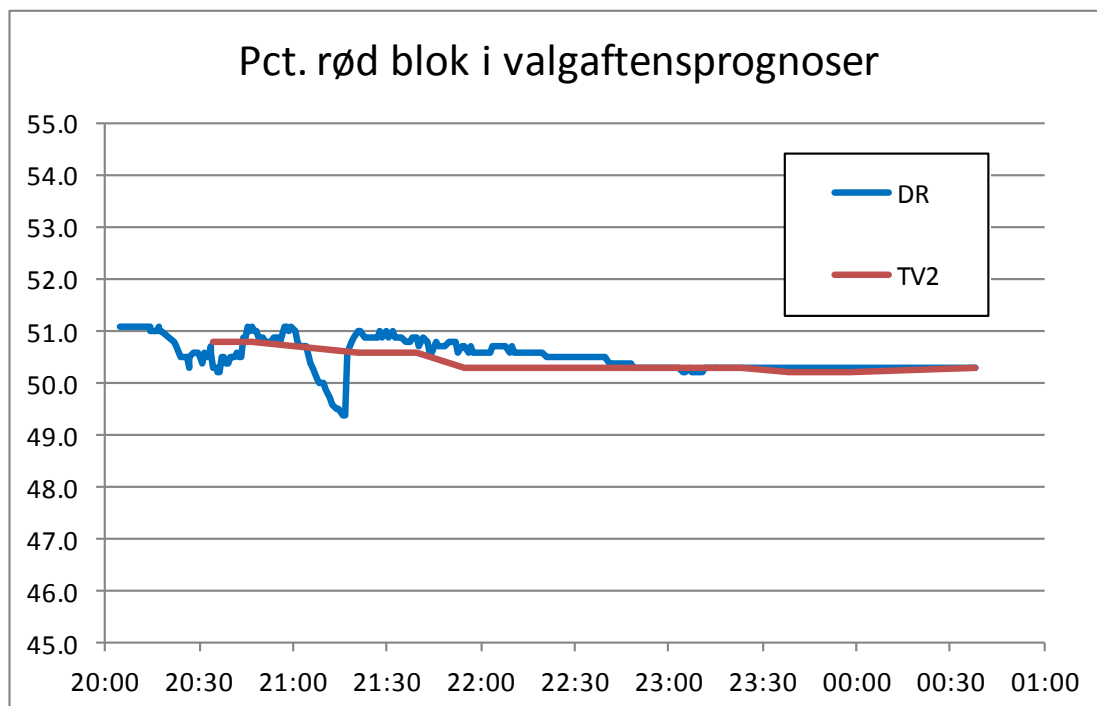
Valgaftensprognosen fremskrives ikke fra det gamle valg, men fra et "kunstigt valg", hvor der indarbejdes de geografiske ændringer, der er konstateret siden sidste valg i et stort Gallupinterview-materiale. Dette gøres ved hjælp af Bayes-dæmpning ind mod Rasch-modellen for ensartet sving i hele landet.

Dette kunstige valg opdateres i øvrig løbende til brug i Altinget.dk's månedlige geografiske mandatforudsigelser.

Figur 19. Fejlprocenter ved valgaftensprognoser i 2011 i forhold til det endelige valgresultat

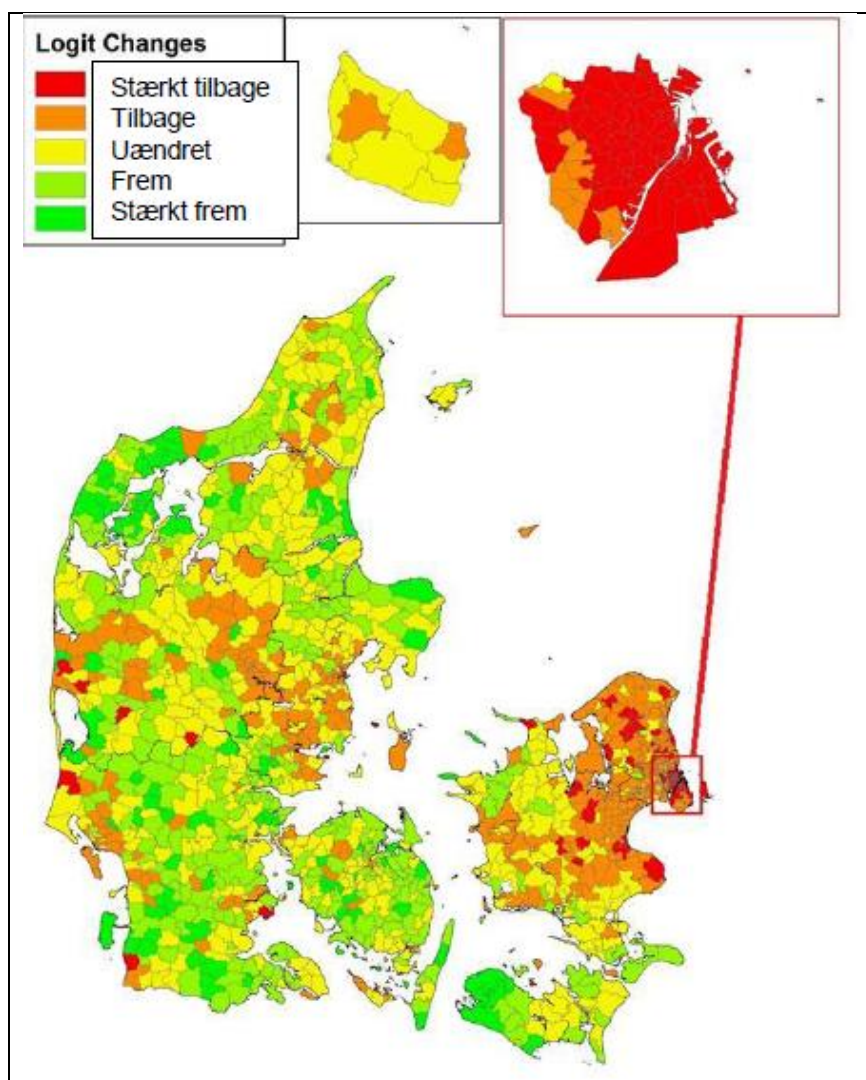
Figur 20 Pct. rød blok i valgaftensprognoserne i 2011

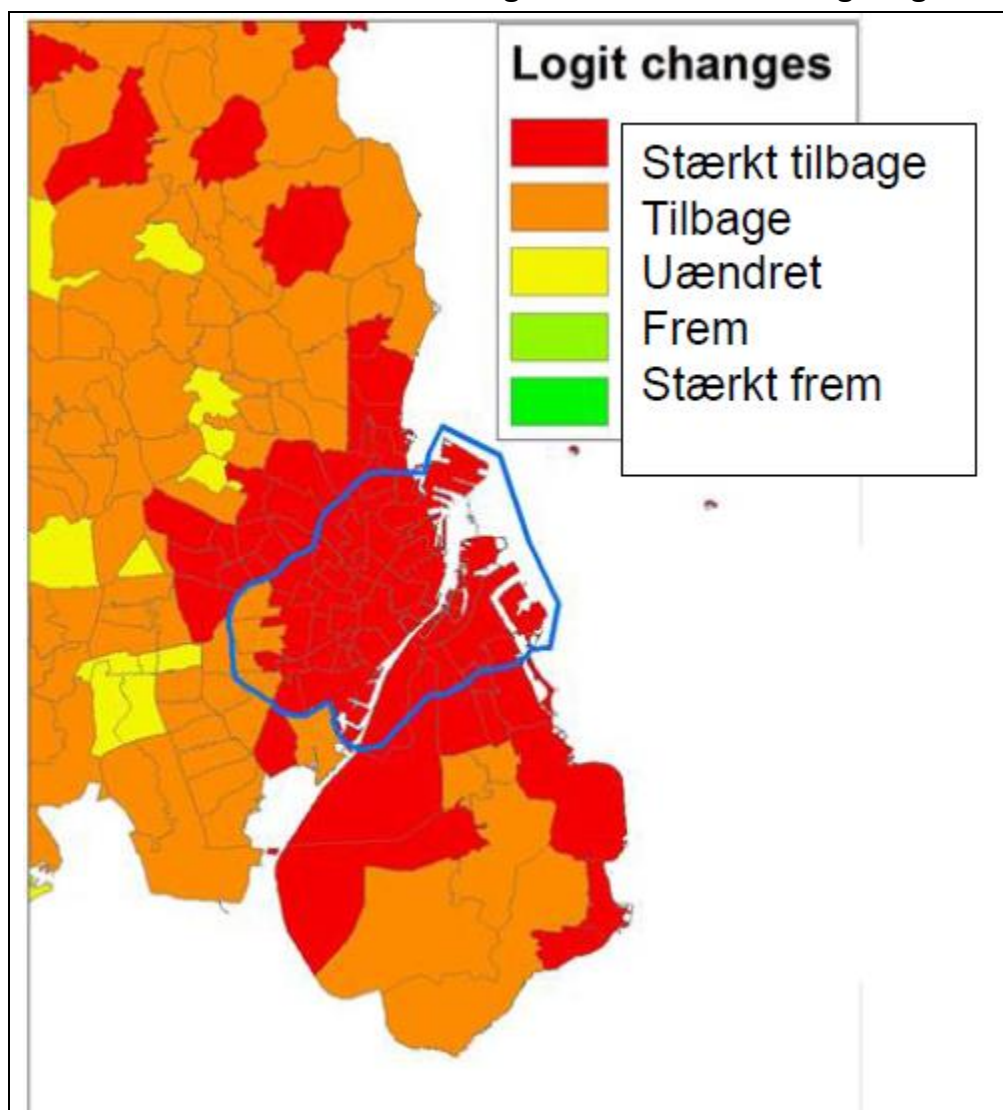
Figur 19 viser udviklingen i henholdsvis DR's og TV2's valgaftensprognoser i 2011 sammenholdt med det endelige valgresultat. DR's prognose var efter ca. kl. 20:45 og resten af aftenen tættere på det endelige resultat end TV2. Der var dog en markant, kortvarig forringelse af DR's prognose ca. kl. 21:15. Det kan skyldes fejl i datahåndteringen, men der er også blevet hævdet, at forringelsen opstod, da de første resultater kom fra områder tæt på den forventede betalingsring. Figur 20 viser, at det afstedkom et kortvarigt dyk i den forventede tilslutning til rød blok, hvor det i en periode så ud som om, at der ikke var flertal til rød blok. (Denne tendens til "nervøse" kortvarige udsving, burde efter min mening Bayes-dæmpes, som det gøres i min førnævnte prognose-model for TV2).

Den mulige effekt af den forventede betalingsring er blevet undersøgt nærmere af Emil Anker Jørgensen, og konklusionen på Emils analyser er, at der ikke var nogen umiddelbar effekt af betalingsringen.

Figur 21. Ændring i masseret tilslutning til Socialdemokratiet 2007-2011 (centreret).

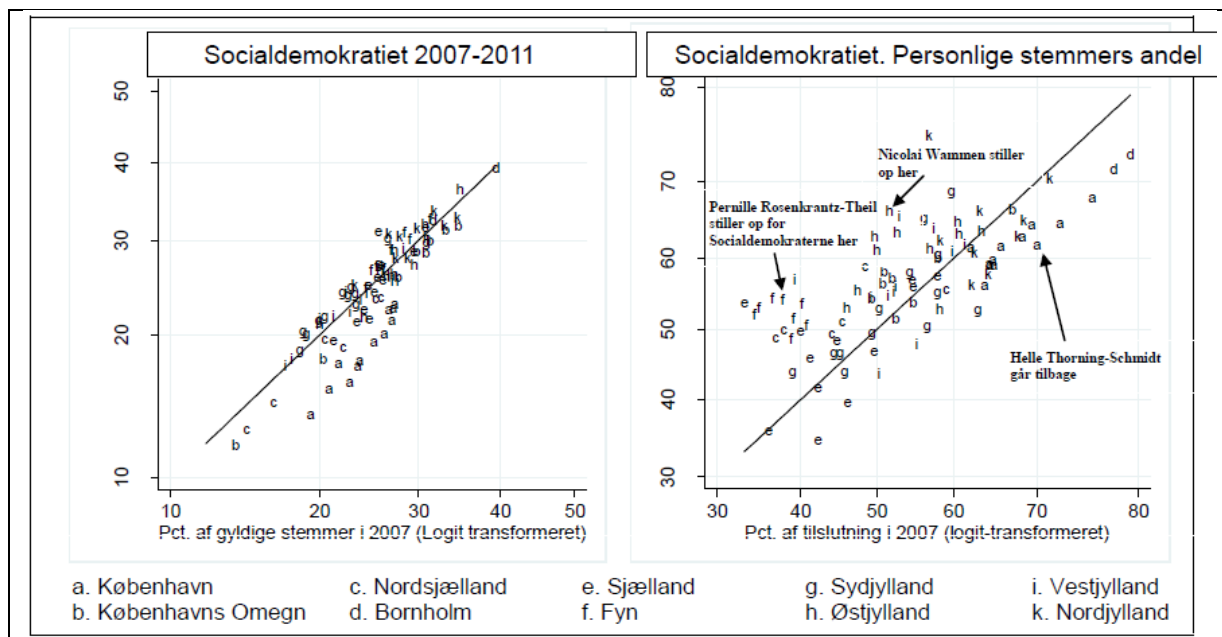

Figur 22. Ændring i masseret tilslutning til Socialdemokratiet (centreret) i Københavnsområdet med indtegnet forventet betalingsring forud for FV11.

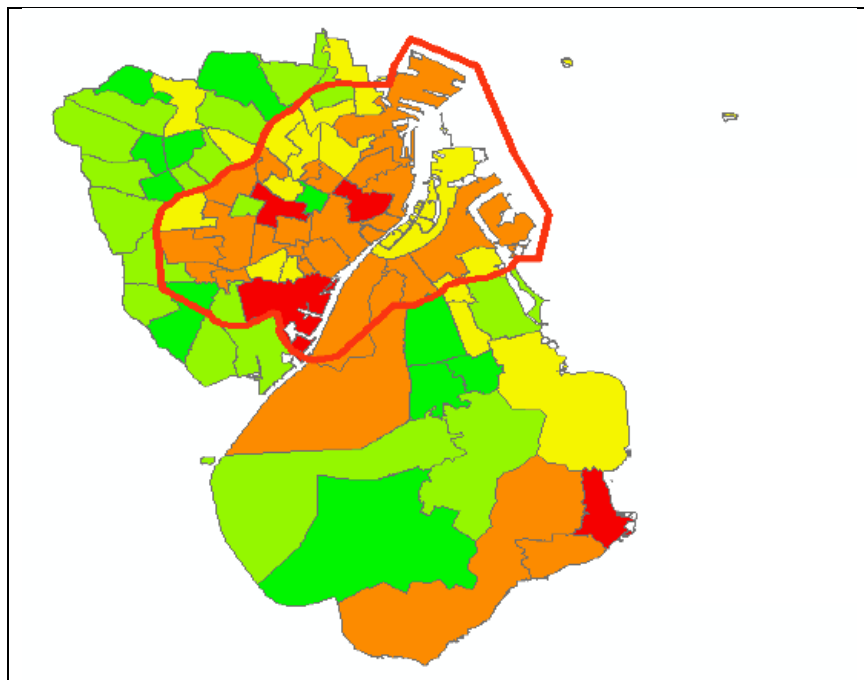

Ser man i figur 21-22 på den ændrede tilslutning til Socialdemokratiet-alene, er der ingen tendens til en effekt af den forventede betalingsring. En analyse af Jonas Axelgaard tyder snarere på, at tilbagegangen for Socialdemokratiet i Københavns Storkreds, ud over at være en indirekte effekt at den stærke fremgang for Enhedslisten, også er en effekt af tilbagegangen i personlige stemmer til Helle Thorning-Schmidt (figur 23).

Figur 23. Ændring i tilslutning og i andel personlige stemmer til Socialdemokratiet

Figur 24. Ændret tilslutning til Socialdemokratiet, renset for effekten af personlige stemmer

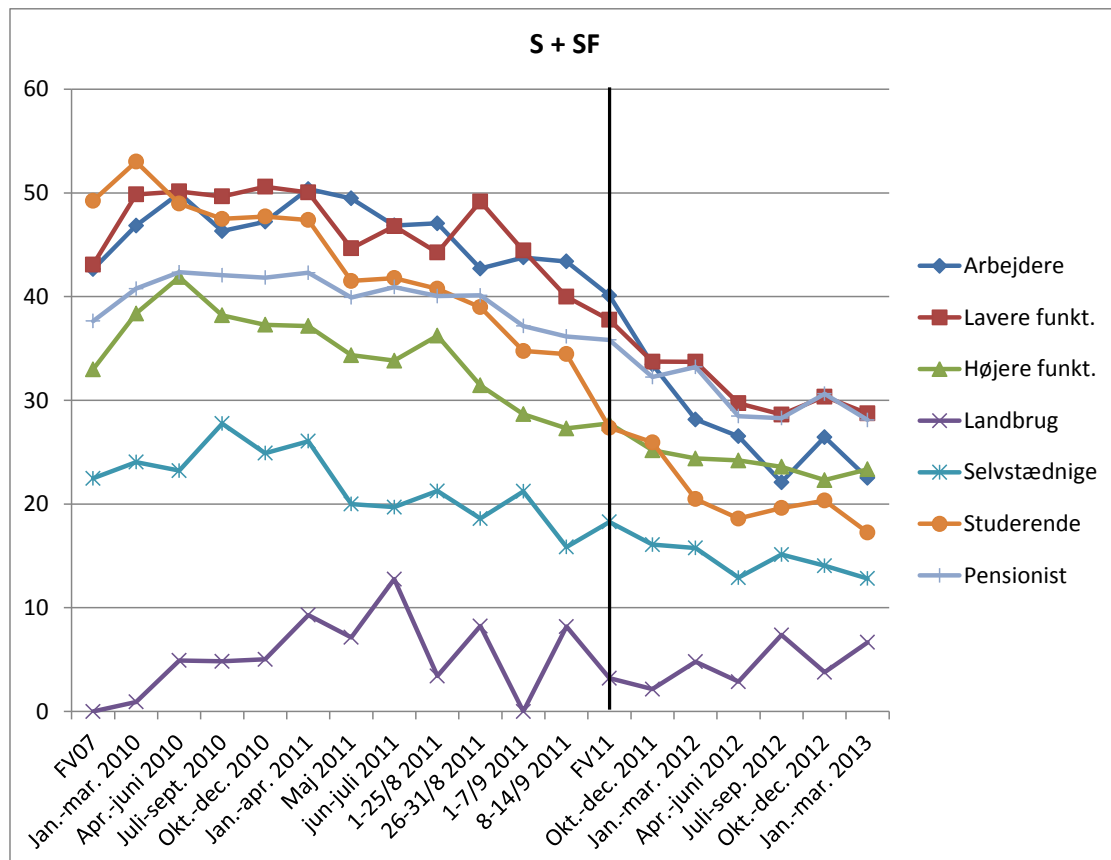

Emil har også beregnet ændret tilslutning til Socialdemokratiet, renset for effekten af personlige stemmer, vist i figur 24. Figuren viser kontraintuitivt, at tilbagegangen for S var større inden for betalingsringen end udenfor.

6 Hvad sker der ved næste valg?

Udviklingen i tilslutningen til S+SF har vist en dramatisk tilbagegang siden FV11. Det er et alvorligt problem for de to partier, at det især er tilslutningen fra de manuelle arbejdere og fra de studerende, der er gået tilbage, som vist i figur 25. Dette vil formentlig gøre det særligt vanskeligt for de to regeringspartier, at fastholde en forestilling om, at de arbejder for det fælles bedste.

Figur 25. Udviklingen i stillingsgruppernes partivalg før og efter FV11

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN